

Det udelukker desværre ikke, at fejl kan ske – fejl der har fatale konsekvenser for netop de mennesker, som den humanitære folkeret skal beskytte. Et tragisk eksempel på en sådan fejl var et amerikansk kampflys bombning af Læger Uden Grænsers hospital i Kunduz i Afghanistan.

Som jeg har oplyst Folketinget [svar på henholdsvis URU spørgsmål 64 og 138], har den amerikanske præsident undskyldt bombningen. Fra amerikansk side er der som opfølgning på hændelsen gennemført en intern militær undersøgelse, der har godtgjort, at bombningen blev gennemført af et amerikansk kampfly og skyldtes menneskelige fejl forværret af procedurefejl og tekniske fejl. Jeg har som bekendt taget den amerikanske undersøgelse til efterretning. Når fejl sker, er det vigtigt, at dette erkendes af de ansvarlige og følges op med fornødne undersøgelser, så tilsvarende fejl forebygges.

Men en ting er fejl, som vi naturligvis skal tage hånd om og lære af. Jeg ser med endnu større alvor på forsætlige brud på den humanitære folkeret, hvor de ansvarlige bevidst tilsidesætter deres forpligtelser, som vi f.eks. har set i borgerkrigen i Syrien. Disse bevidste krænkelser, hvor der f.eks. anvendes tøndebomber i tæt beboede områder, eller der tilsyneladende bevidst rettes angreb mod civile er helt uacceptable.

Og det bringer mig til spørgsmålet om, hvordan Danmark arbejder for at styrke overholdelsen af den humanitære folkeret, herunder beskyttelse af hospitaler og sundhedspersonel.

Den humanitære folkeret gælder i væbnede konflikter og har som sit primære formål at sikre beskyttelsen af civile samt at begrænse de ødelæggende konsekvenser af væbnet konflikt mest muligt. Lad mig nævne tre

grundlæggende principper: 1) Princippet om distinktion, hvorefter angreb skal begrænses til militære mål. 2) Princippet om humanitet, som udtrykker et grundlæggende forbud mod at påføre lidelse, skade og ødelæggelse, der ikke er nødvendig for at opfylde et militært mål. 3) Og princippet om proportionalitet: civile tab som følge af den militære operation ikke betydeligt må overstige den forventede og konkrete militære fordel.

Det er dog i den forbindelse vigtigt at huske, at så længe parterne i konflikten handler i overensstemmelse med reglerne og gældende principper, så indebærer den humanitære folkeret også en accept af, at militære handlinger kan medføre visse civile tab. Det er altså ikke alle civile tab, hvor beklagelige de end er, som er i strid med den eksisterende regulering.

Hvad gør vi så for at styrke overholdelsen af den humanitære folkeret, herunder Genève-konventionerne?

Styrkelse af overholdelsen af den humanitære folkeret, herunder beskyttelsen af hospitaler og sundhedspersonel var et tema for den 32. Internationale Røde Kors Konference, der blev afholdt i Genève i december 2015. Konferencen samlede Røde Kors bevægelsen og samtlige statsparter til Genève-konventionerne. Danmarks ambassadør ved FN i Genève var formand for komitéen, der udarbejdede og forhandlede de på konferencen vedtagne resolutioner. En af resolutionerne havde netop fokus på det stigende antal angreb på hospitaler og sundhedspersonel og indeholder blandt andet en klar opfordring til staterne om at styrke implementeringen af den humanitære folkeret i forhold til beskyttelsen af sanitetspersonel.

Herudover har Danmark over en årrække arbejdet for at styrke efterlevelsen af den humanitære folkeret på en række konkrete områder. Danmark har f.eks. haft formandskabet for Copenhagen Procesindsats i 2007, som førte til udarbejdelsen af en række principper og retningslinjer for håndtering af frihedsberøvede i internationale militære operationer med opbakning fra blandt andet alle permanente medlemmer af FN's Sikkerhedsråd.

Når man taler om beskyttelsen af civile, er uddannelse og træning af de tropper, der udsendes til internationale missioner et helt centralt element. Styrkelse af overholdelsen af den humanitære folkeret indgår også som et element i kapacitetsopbygningsindsatser, som vi fra dansk side deltager i. Det danske kapacitetsopbygningsbidrag i Irak har eksempelvis indtil videre været med til at uddanne ca. 3.250 irakiske sikkerhedsstyrker, der blandt andet undervises i den humanitære folkeret og menneskerettigheder.

I forbindelse med dansk deltagelse i internationale operationer skal danske soldater generelt være opmærksomme på, om enheder, som danske styrker samarbejder med, overholder den humanitære folkeret og menneskerettighederne. Hvis danske soldater får kendskab til eller mistanke om, at nogen overtræder eller har til hensigt at overtræde disse regler, skal dette om muligt forhindres. Konstaterede overtrædelser af grundlæggende menneskerettigheder skal under alle omstændigheder snarest muligt rapporteres til nærmeste foresatte.

Endelig vil jeg fremhæve Forsvarets kommende militærmanual, som vil være et vigtigt bidrag til styrkelsen af vores egen nationale implementering af vores forpligtelser i medfør af folkeretten. Manualen beskriver vores forpligtelser og

vil udgøre rammen for Forsvarets deltagelse i internationale militære operationer.

Jeg vil nu gå over til anden del af spørgsmålet om undersøgelse af overtrædelser af den humanitære folkeret og retsforfølgning.

Når det kommer til retsforfølgning af krigsforbrydelser og andre grove overtrædelser, er dette centralt for at sikre respekten for den humanitære folkeret. Danmark har været en konsekvent støtte – såvel politisk som økonomisk - af den Internationale Straffedomstol (ICC), som vi var med til at stifte i 1998.

Fsua de danske regler og strukturer på området, så efterforsker Forsvarets Auditørkorps mulige overtrædelser af den militære straffelov begået under militære operationer i missionsområder, f.eks. i forbindelse med danske soldaters formodede tilsidesættelse af de missionsspecifikke direktiver eller eventuelle brud på den humanitære folkeret. Efterforskningen har til formål at klarlægge, om der er begået et strafbart forhold, og om betingelserne for at pålægge strafansvar er til stede.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at vi fra dansk side har stor bevågenhed på beskyttelsen af civile i militære operationer. Denne bevågenhed er tilstede fra den forberedende fase, hvor Forsvaret udarbejder missionsspecifikke direktiver inden udsendelsen, frem til tidspunktet, hvor fx en dansk *Red Card Holder* skal foretage en konkret og individuel vurdering af, om danske kampfly kan indsættes mod et konkret militært mål i

overensstemmelse med den humanitære folkeret, herunder de tidligere nævnte principper om distinktion, militær nødvendighed, humanitet og proportionalitet. Det er grundlæggende ikke i vores interesse, at der sker brud på den humanitære folkeret. Udover de menneskelige konsekvenser kan et brud også få varig indvirkning på mulighederne for at løse opgaven i en international mission og dermed forhindre os i at nå målet med missionen til skade for det land og de civile, som vi ønsker at bistå.